

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Het Heilige Kindsheid te Ardooie

Hoofdstructuur so

	Pedagogische eenheid	127803-127795
	Instellingsnummer	127795
	Instelling	H. Kindsheid
directeur		Jean-Pierre BALLOIS
adres		Wezestraat 2 - 8850 ARDOOIE
telefoon		051-74.46.84
fax		051-74.80.14
e-mail		jean-pierre.ballois@sint-michiel.be
website/URL		http://www.ihka.be
	Bestuur van de instelling	116152 - VZW Scholengroep Sint-Michiel te ROESELARE
adres		Kattenstraat 33 - 8800 ROESELARE
	Scholengemeenschap	113266 - SGKSO Sint-Michiel te ROESELARE
adres		Kattenstraat 33 - 8800 ROESELARE
	CLB	115113 - Vrij CLB Roeselare te ROESELARE
adres		Kattenstraat 65 - 8800 ROESELARE
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	30/01/2012, 31/01/2012, 01/02/2012, 02/02/2012, 03/02/2012
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	03/02/2012
	Datum bespreking verslag met de instelling	14/02/2012
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Trui Van Rie
	Teamleden	Wouter Schelfhout Vinciane Vanderheyde
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	6
2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus	6
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	6
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	7
3.1 Frans in de eerste graad.....	7
3.2 Frans en Engels in de derde graad aso.....	8
3.3 Frans in de derde graad tso.....	11
3.4 Handel in de eerste graad, economie in de tweede graad aso Economie en in de derde graad aso Economie-moderne talen en Economie-wiskunde	12
3.5 Sociale- en technische wetenschappen in de tweede graad tso	13
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	15
4.1 Professionalisering	15
4.2 Begeleiding	16
4.3 Evaluatie	18
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	19
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	21
6.1 Wat doet de school goed?	21
6.2 Wat kan de school verbeteren?	21
6.3 Wat moet de school verbeteren?	21
7. ADVIES.....	22
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	22

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°).
Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. **SAMENVATTING**

Het instituut Heilige kindsheid vormt een pedagogische eenheid van een eerste graadschool en een zesjarige school. De school is gevestigd in het landelijke Ardooie en biedt in de eerste graad een brede waaier aan basisopties aan. Dankzij dit aanbod krijgen leerlingen maximale kansen om na het basisonderwijs hun eerste graad in een kleinschalige school ter plaatse af te werken. In de tweede en de derde graad is het aanbod beperkt tot het aso en één studierichting van het tso: Sociale en technische wetenschappen.

Deze school heeft een uitgesproken gunstige startpositie: leerlingen met onderwijsachterstand, leerlingen met specifieke zorgvragen en leerlingen die later instromen vormen de minderheid. De school heeft een zeer stabiele leerlingenpopulatie.

Dat de school deze positie weet te verzilveren, blijkt uit de attesteringsgegevens. De voorbije jaren behaalden 93 % van de leerlingen een A-attest; 6 % werd via een B-attest doorverwezen naar een passende studierichting en slechts 1 % moest het jaar overzitten. Ook de gegevens over het welbevinden van de leerlingen zijn positief. Hiermee bevestigt de school dat ze de kern van haar pedagogisch project realiseert: via eigentijds onderwijs leerlingen succes laten ervaren en ze in een positief schoolklimaat laten ontwikkelen tot tevreden jongeren.

In het vervolgonderwijs zijn de resultaten gevoelig beter dan het Vlaamse gemiddelde. Dit geldt zowel voor de professionele als voor de academische bachelors. De sleutel tot succes ligt ongetwijfeld in de 'realistische' studiekeuzes, het gedegen studiepeil en de goede leerbegeleiding, zoals verder in het verslag zal blijken.

Het erkenningsonderzoek bevestigt dat het studiepeil van de onderzochte vakken en studierichtingen varieert tussen goed en zeer goed. Alleen voor de specifieke eindtermen van de pool moderne talen is er een tekort. Mede omwille van problemen met het interpreteren van die eindtermen is de vakgroep er niet volledig in geslaagd om het curriculum in overeenstemming te brengen met het referentiekader. Dankzij het beleidsvoerend vermogen van de schoolleiding en de bereidheid van de vakgroep om het curriculum bij te sturen, is de school zelf in staat om dit tekort weg te werken.

Het kwaliteitsonderzoek focust op hoe er op de school gewerkt en samengewerkt wordt en hoe doelgericht, effectief en dynamisch dat verloopt.

De leerbegeleiding is ongetwijfeld één van de sterke kanten van de school en kan gelden als een voorbeeld van goede praktijk. De school brengt de beginsituatie van haar leerlingen in kaart en biedt een waaier van ondersteunende maatregelen aan: individuele handelingsplanning, inhaallessen, een systeem van ingeroosterde studie-uren ... Het beleid verwacht van alle leraren dat ze binnen hun vak aandacht besteden aan leervaardigheden en dat ze leerlingen met tekorten extra helpen en ondersteunen.

De schoolleiding stelt hoge verwachtingen ten aanzien van de deskundigheid van leraren en creëert hiervoor ook heel wat kansen. Omdat de samenwerking tussen leraren een beleidsprioriteit is, engageerde de school zich voor een langdurig nascholingstraject voor vakgroepwerking. De vakgroepen hebben hun visie op hun vak, op leerlingenevaluatie, op zorg en begeleiding en op nascholing geëxpliciteerd en vertaald in een actieplan. Het actieplan vormt de agenda voor het overleg. Omdat er nog verschillen zitten in de diepgang en de kwaliteit van de vakgroepwerking, wil de schoolleiding de vakgroepen inhoudelijk meer opvolgen. Daarnaast focust het beleid vooral op aanvangsbegeleiding en nascholing. Het nascholingsplan is consequent gelinkt aan beleidsprioriteiten en werkpunten. De individuele behoeften en engagementen maken deel uit van de functionerings- en evaluatiegesprekken.

De school hanteert een concreet en organisatorisch afsprakenkader voor leerlingenevaluatie, maar een schoolbrede visie moet nog worden uitgewerkt. Alle vakgroepen hebben in hun visietekst reeds over evaluatie gereflecteerd, maar het beleid heeft dit niet aangegrepen om over de vakken heen de raakvlakken, de accenten en de knelpunten te detecteren. De schoolleiding benadrukt wel het belang van de eindtermen en leerplandoelen als uitgangspunt voor evaluatie. De school past de regelgeving in verband met de leerlingenevaluatie met zorg toe. De onderbouwing van de B- en C-attesten is transparant en op maat van de leerling gesneden. Uitgestelde beslissingen zijn er enkel in uitzonderlijke omstandigheden.

Dat de school goede resultaten voorlegt en op een kwaliteitsvolle wijze werkt, heeft ongetwijfeld te maken met het sterk beleidsvoerend vermogen. Het directieteam dat drie jaar geleden door het schoolbestuur is aangesteld, leidt de school met betrokkenheid en onderwijskundige knowhow. De open communicatie die de interactie tussen leraren en leerlingen typeert, weerspiegelt zich ook in de communicatie tussen het schoolteam en de schoolleiding. Via informeel overleg en de feedback van de pedagogische raad worden krijtlijnen uitgezet, projecten opgestart, instrumenten verfijnd ... Het motto van de schoolleiding is immers dat het beleid pas geslaagd is als de leraren de schoolvisie in de lespraktijk weten te realiseren.

Ondanks de goede resultaten blijft de sfeer bescheiden. Het schoolteam beseft dat er zich steeds nieuwe uitdagingen aanbieden en dat het waarborgen van goede resultaten in de toekomst permanente alertheid en kritische zin zal vergen. Het uitbreiden van de zinvolle, maar beperkte initiatieven op het vlak van interne kwaliteitszorg naar een integraal kwaliteitszorgsysteem is een terechte beslissing en een reële kans om de schoolwerking blijvend te optimaliseren.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie structuuronderdelen/vakken en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus

Studierichting per graad			Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 1	A		Frans	
Graad 2	ASO	Economie		economie
Graad 2	TSO	Sociale en technische wetenschappen		expressie, huishoudkunde, opvoedkunde
Graad 3	ASO	Economie-moderne talen	Engels, Frans	economie, Engels, Frans
Graad 3	ASO	Economie-wiskunde	Engels, Frans	economie
Graad 3	ASO	Moderne talen-wetenschappen	Engels, Frans	Engels, Frans
Graad 3	ASO	Wetenschappen-wiskunde	Engels, Frans	
Graad 3	TSO	Sociale en technische wetenschappen	Frans	

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Personeel
Professionalisering
Deskundigheidsbevordering
Onderwijs
Begeleiding
Leerbegeleiding
Evaluatie
Evaluatiepraktijk

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde structuuronderdelen/vakken het volgende op:

3.1 Frans in de eerste graad

Voldoet

Vaststellingen

- Op basis van de resultaten van het vorige schooljaar werd vastgesteld dat de leerlingenresultaten globaal goed tot sterk zijn in de klassen met de basisoptie Latijn en Handel en voldoende in de andere klassen. In samenhang met een globaal valide evaluatie kan gesteld worden dat het studiepeil van de leerlingen voldoet.
- In alle klassen wordt de kennis grondig opgebouwd in betekenisvolle contexten. Tijdens de lesbezoeken werd vastgesteld dat kenniselementen regelmatig ook in functionele transfersituaties worden ingeoeft, vooral mondeling. De luistervaardigheidstraining wordt voldoende ondersteund door het gebruik van het Frans tijdens de lessen. De leerlingen vertonen spreekdurf. In de klassen met de basisoptie Latijn en Moderne wetenschappen worden de meeste taakspecifieke opdrachten voor de vier vaardigheden ingeoeft. Het verwerkingsniveau van de opdrachten en activiteiten is goed. De tekstsoorten worden voldoende gevarieerd. In de klassen met de basisoptie Handel, Sociale en technische vorming en Nijverheidstechnieken/Bouw- en houttechnieken en Mechanica en elektriciteit voldoet de leerplanrealisatie voor luister- lees- en spreekvaardigheid maar de schrijfvaardigheid vertoont te veel lacunes. Leerstrategieën voor de vier vaardigheden worden leraarafhankelijk onderwezen en worden niet altijd geëxpliciteerd.
- De Franstalige cultuur en actualiteit worden in de klas gebracht via het leerboek. Lokalen hebben doorgaans weinig decoratie met verwijzing naar de Franstalige leefwereld en cultuur. Dit komt omdat de leerlingen stamklassen hebben. Leraren werken nog veeleer beperkt met video/dvd/internetdocumenten. Dit is een gemiste kans om leerlingen kennis te laten maken met de Franstalige leefwereld en cultuur zodat ze zouden ervaren dat het Frans een levende taal is.
- De evaluatie van het dagelijks werk is vooral gebaseerd op de kenniscomponent maar er komen ook enkele vaardigheidstoetsen aan bod vooral in de klassen met keuzegedeelte/basisoptie Latijn en Moderne wetenschappen. Er ligt een groeimarge in het evenwichtig en gelijkgericht evalueren van het dagelijks werk. Bij proefwerken is de evaluatie globaal representatief voor de leerplandoelen. Er zijn ook een aantal positieve evoluties merkbaar m.b.t. het hanteren van scorewijzers voor het evalueren van spreek- en schrijfvaardigheid en het betrekken van de leerlingen bij de evaluatie via vormen van zelfevaluatie.
- Er wordt gewerkt in een stimulerende sfeer. De meeste lessen zijn interactief. Toch overheerst de leraargestuurde benadering van het onderwijs. De leerbegeleiding is zowel preventief (leerstofoverzichten, extra oefeningen, studietips) als remediaal (inhaallessen ...). In het eerste leerjaar zijn er diagnosetoetsen om het niveau van de leerlingen in kaart te brengen. De vakgroep overlegt met de basisscholen om de aansluiting qua inhoud en werkvormen te verbeteren. De integratie van ICT ter ondersteuning van de remediëring is in volle ontwikkeling en wordt leraarafhankelijk ingezet. Voor leerlingen met leerstoornissen is er aandacht voor differentiatie bij de evaluatie. Er is leraarafhankelijk een gerichte registratie van het verloop van de remediëring. Toetsen en taken geven meestal aanleiding tot reflectie over het leren en ze worden dus formatief gebruikt. Leerlingen leren werken met de compendia uit het leerboek. Men werkt nog te weinig met woordenboeken. Groeimarges liggen er in de binnenklasdifferentiatie.

- De infrastructuur en uitrusting voldoen globaal. Leraren kunnen beschikken over een computerlokaal waar de nodige audiovisuele uitrusting aanwezig is of over laptops. Een aantal klassen is voorzien van een beamer. Alle klassen hebben toegang tot internet. Er zijn te weinig woordenboeken aanwezig in gebouw c.
- De vakgroepwerking wordt aangewend als hefboom voor kwaliteitsverbetering. Het informeel en formeel overleg resulteert in een aantal afspraken. De vakgroep wendt de implementatie van de nieuwe leerplannen Frans (sinds september 2010) aan om de kwaliteit van het onderwijs Frans te onderzoeken en bij te sturen. De vakgroep besteedt aandacht aan deskundigheidsontwikkeling door nascholingen te volgen en de nieuwe inzichten te multipliceren.

3.2 Frans en Engels in de derde graad aso

Voldoet voor de basisvorming

Voldoet niet voor het specifieke gedeelte in de pool moderne talen

Vaststellingen

- De leerplanrealisatie voldoet voor de basisvorming Frans in alle studierichtingen van de derde graad aso. Ze voldoet voor de basisvorming Engels in de studierichtingen Economie-moderne talen en Moderne talen-wetenschappen.
- Ze voldoet niet voor het specifieke gedeelte van de studierichtingen Economie-moderne talen en Moderne talen-wetenschappen voor de pool Moderne talen.
- In alle studierichtingen zijn de studieresultaten van de leerlingen behoorlijk voor Frans. In de studierichtingen Economie-moderne talen en Moderne talen-wetenschappen zijn de resultaten goed voor Engels. Het studiepeil is hoog voor de receptieve vaardigheden en voldoende voor de productieve vaardigheden.
- In de basisvorming Frans is het onderwijs globaal voldoende gericht op het verwerven van de vijf taalvaardigheden. Doordat het onderwijs en vooral ook de evaluatie niet genoeg worden georganiseerd vanuit de taalhandelingen en tekstsoorten vervat in de eindtermen vertoont de leerplanrealisatie nog hiaten. De vakgroep is echter goed op weg om de hiaten weg te werken. Recent werd er een nieuw leerboek in gebruik genomen om de leerplanrealisatie te optimaliseren.
- De leerlingen trainen de leesvaardigheid intensief. Ze verwerken voldoende huislectuur. De verwerkingsopdrachten bij huislectuur zijn vaak gericht op reproductie van inhoud. Globaal worden hierdoor wel het beschrijvend en structurerend niveau bereikt maar niet altijd het beoordelend niveau vereist door de leerplannen. De luistervaardigheid krijgt de nodige aandacht. Het consequente gebruik van de doeltaal in de lessen ondersteunt de leerplanrealisatie. Er is globaal voldoende variatie in tekstsoorten voor beide receptieve vaardigheden. Prescriptieve teksten komen evenwel minder aan bod. Voorts worden enkel bij literaire en occasioneel bij argumentatieve teksten de genreconventies bestudeerd (tekstopbouw, connectoren ...). De receptieve vaardigheden worden zowel tijdens het schooljaar als bij proefwerken geëvalueerd. Globaal is de evaluatie representatief voor de leerplandoelen. Lees- en luisterstrategieën komen aan bod maar worden nog niet altijd voldoende geëxpliciteerd zodat het niet duidelijk is of leerlingen ze verwerven en autonoom zouden kunnen toepassen.
- De productieve vaardigheden krijgen een beperkte invulling. Doordat er veel tijd wordt besteed aan receptieve vaardigheden en aan kennisopbouw van cultuur en van grammatica en woordenschat in communicatieve contexten blijft er minder tijd over om gericht te werken aan de productieve vaardigheden vanuit de voorgeschreven taalhandelingen/tekstsoorten en ze te evalueren. De gemaakte schrijfopdrachten zijn meestal kort. De eindtermen 19 (mondeling samenvatten), 24 (telefoongesprek), 32 (schriftelijk samenvatten) en 33 (verslag schrijven) (*Leerplan Frans 2004/0279/033* en *Leerplan D/2006/0279/005*) komen beperkt aan bod. Men besteedt slechts voor enkele soorten teksten aandacht aan genreconventies en tekstopbouw (bij schriftelijke argumentatie en mondelinge presentaties). Ze dienen ook niet als criteria voor de

evaluatie van genrespecifieke schrijf- of spreekopdrachten. De spreek- en schrijfvaardigheid blijft gefocused op de inhoud en op het correcte taalgebruik (grammatica en woordenschat). Leerlingen werken bijgevolg nog niet voldoende gericht aan de voorgeschreven eindtermen en hierdoor kan er ook niet altijd zinvol geremedieerd worden. Bij mondelinge en schriftelijke oefeningen wordt doorgaans grondig feedback gegeven aan leerlingen over hun taalfouten. Leerlingen worden echter nog weinig uitgedaagd om zelf te reflecteren over hun fouten en om op basis van de aanwijzingen fouten zelfstandig te verbeteren.

- De actualiteitswaarde van de lessen is hoog en leerlingen werken rond boeiende thema's die aansluiten bij hun interesses en leefwereld. Leerlingen leren kritisch zijn en een aantal vakoverschrijdende eindtermen uit de contexten komen aan bod. De culturele component van het leerplan krijgt veel aandacht. Leerlingen lezen teksten waarvan de inhoud relevant is voor de Franstalige cultuur en leefwereld. Het gebruik van films, chansons en internetsites is hierbij een ondersteuning. De vakgroep levert ernstige inspanningen om de leerlingen te motiveren voor de taal o.a. door het organiseren van studiereizen en de deelname aan de Olympiaden Frans.
- De vakgroep heeft stappen ondernomen om na te denken over de kwaliteit van de evaluatie. Zo werd vastgesteld dat er sinds dit schooljaar wordt gestreefd naar een evaluatie van kennis in communicatieve contexten. Er zijn aanzetten tot het gebruik van scorewijzers voor het evalueren van spreekvaardigheid. De transparantie van de scoring is voor verbetering vatbaar. Zowel op mondelinge als op schriftelijke toetsen en proefwerken lopen de evaluatie van inhouden en vaardigheden vaak erg door elkaar. Vakattitudes worden wel opgevolgd maar niet geëvalueerd.
- In de basisvorming Engels werken de leerlingen intensief aan het uitbreiden van de kennis van woordenschat in contexten. Vaardigheden krijgen globaal voldoende aandacht. Het studiepeil van de leerlingen m.b.t. receptieve vaardigheden is doorgaans hoog. Bij de receptieve vaardigheden komen prescriptieve en argumentatieve teksten minder aan bod komen. Productieve vaardigheden worden frequent ingeoefend en geëvalueerd. Er wordt echter weinig gewerkt aan genreconventies zowel receptief als productief. Ze dienen niet als criteria voor de evaluatie. De spreek- en schrijfopdrachten worden vooral beoordeeld op inhoud en op het correcte taalgebruik. Het gevolg is dat het onderscheid tussen het maken van een schriftelijke samenvatting (ET 32) en van een verslag (ET 33) niet duidelijk is. Leerlingen steken veel tijd in het samenvatten van geselecteerde informatie bijv. op het internet o.a. in het kader van hun portfolio. Het schriftelijk verwoorden van een beredeneerd standpunt (ET 35) blijft echter oppervlakkig en de geproduceerde teksten zijn kort. De spreek- en gespreksvaardigheidstraining worden nog niet altijd genoeg gepland vanuit de eindtermen. Er zijn dus een aantal hiaten in de leerplanrealisatie en de evaluatie.
- Daartegenover staat dat de lessen erg boeiend zijn en inspelen op de actualiteit en op de interesses van de leerlingen. Verwerkingsopdrachten zijn uitdagend op het vlak van de inhoud. De culturele component komt uitgebreid aan bod in teksten en via een studiereis. Beeldmateriaal ondersteunt de verkenning van de cultuur. Door de aanmoediging van de kritische reflectie van de leerlingen m.b.t. historische en universele thema's, vanuit de literatuur en de actualiteit, realiseert men binnen Engels een aantal vakoverschrijdende eindtermen uit de contexten.
- De evaluatie is voor verbetering vatbaar. De hiaten in de evaluatie sluiten aan bij deze in de lespraktijk. Contextloze bevragingen van woordenschat is een constante. Er gaat veel tijd naar het beoordelen van geziene literaire en andere teksten waarbij de leerlingen op de inhoud worden beoordeeld. Dit strookt niet meer met de moderne didactische inzichten van evaluatie van de leerplandoelen en brengt de validiteit van de evaluatie in het gedrang. Het ontbreekt aan transparantie bij de beoordeling. Er wordt weinig gewerkt met criteria. Leerlingen weten wel wat van hen verwacht wordt, maar niet altijd op welke manier ze worden geëvalueerd. De evaluatie wordt doorgaans aangewend om het leerproces te ondersteunen. Leerlingen moeten meestal hun taken verbeteren. Ze reflecteren occasioneel ook over hun vorderingen en formuleren werkpunten voor het eigen leerproces.

- Het specifieke gedeelte wordt voldoende opgevat als een verbreding van de communicatieve vaardigheden uit de basisvorming, omdat leerlingen de vaardigheden meer oefenen. In het algemeen heeft men het echter moeilijk met het verdiepend werken aan de specifieke eindtermen (SET) omdat men er niet altijd in slaagt om de SET te operationaliseren naar concrete activiteiten en opdrachten met een voldoende hoog verwerkingsniveau voor de les- en evaluatiepraktijk. De component Taal en cultuur wordt globaal gerealiseerd vanuit de SET 4, 6, 7, 8, 9², hoewel de vakgroep nog niet altijd vertrekt vanuit theoretische referentiekaders eigen aan het wetenschapsdomein van de talen. Voor de domeinen Taal als systeem en Taal en communicatie zijn er te veel hiaten in de leerplanrealisatie. Ook de drie SET m.b.t. de onderzoekscompetentie worden voor de pool moderne talen nog niet gerealiseerd. Op schoolniveau werd dit schooljaar wel een aanzet gegeven tot het uitwerken van een visie m.b.t. de onderzoekscompetentie die voor implementatie vatbaar is. Leerlingen krijgen een algemene inleiding tijdens een seminarie waarbij ze leren werken met het OVUR-schema en deelvaardigheden oefenen. Maar er zijn nog geen toepassingen in het vak Engels en/of Frans waarbij de drie SET geïntegreerd³ aan bod komen in eenzelfde opdracht. De vakgroep evalueert in het algemeen de SET nog niet. Er is op dit vlak nog nood aan deskundigheidsontwikkeling. De samenstelling van leerlingen uit studierichtingen met pool moderne talen met leerlingen uit de andere studierichtingen vormt een belemmerende factor voor de leerplanrealisatie.
- Er heerst doorgaans voor beide vakken een leerlingvriendelijk klimaat in de lessen. De communicatie is laagdrempelig. Leerlingen worden aangemoedigd tot interactie. In het algemeen wordt het onderwijsleergesprek gebruikt als werkvorm. Soms werken leerlingen ook in groep. Er is een groeimarge voor het gebruiken van leerlingactieve werkvormen tijdens de lessen in functie van het trainen van taalvaardigheid. Leerlingen leren zelfstandig werken. Positief is dat het begeleid zelfstandig werken en leren wordt aangewend bij Frans voor het verwerken van kenniselementen. Hiervoor zijn oefeningen op het elektronisch platform beschikbaar en ook verbeter sleutels. Bij Engels moeten de leerlingen dan weer zelfstandig een portfolio maken. Leraren kennen hun leerlingen goed en zijn bereid tot extra studiebegeleiding. Er is een aanzet tot metacognitie (reflectie over het leerproces). Er is aandacht voor differentiatie. Leerlingennotities zijn doorgaans ordelijk voor Frans. Bij Engels laat dit aspect te wensen over. Ook de lay-out van de examens Engels is onduidelijk.
- De lokalen zijn voldoende uitgerust. Leraren kunnen beschikken over audiovisuele apparatuur en over woordenboeken. Lokalen zijn doorgaans beperkt aangekleed met didactisch ondersteunend materiaal. Het gebruik van ICT voor het projecteren van films is courant. De integratie van ICT voor het inoefenen van leerstof of voor communicatie met de leerlingen vindt leraarafhankelijk ingang.
- De vakgroepwerking wordt aangewend als hefboom voor kwaliteitsverbetering. De vakgroepen werken vanuit een visie. De inzet van de leraren is doorgaans hoog. Leraren van de derde graad zijn erg op zichzelf aangewezen omdat er geen parallelklassen zijn. De leraren volgen nascholingen maar niet altijd vanuit prioriteiten m.b.t. de leerplanrealisatie. Het is een opdracht voor de vakgroep om zich verder te professionaliseren en de leerplanrealisatie en evaluatie te optimaliseren. Taaloverschrijdend overleg zou hierbij een hulpmiddel kunnen zijn. De grote betrokkenheid van de leraren bij hun school en het sterk beleidsvoerend vermogen

2 Leerplannen D/2006/0279/041 en D/2006/0279/005.

3 Het integratieve karakter van de onderzoekscompetentie betekent dat de onderzoekscompetentie als een ondeelbaar geheel moet beschouwd worden, waarin de door de leerling verworven kennis, vaardigheden, inzichten en attitudes toegepast worden op een onderzoeksopdracht binnen het wetenschapsdomein dat gekoppeld is aan de pool. Dit heeft als gevolg dat (1) de drie specifieke eindtermen m.b.t. de onderzoekscompetentie niet van elkaar losgekoppeld kunnen worden en dat (2) de onderzoeksopdrachten niet losstaan van de (specifieke) eindtermen van de betrokken polen.

bieden voldoende garantie voor het wegwerken van de tekorten in de leerplanrealisatie voor de pool moderne talen.

3.3 Frans in de derde graad tso

Voldoet

Vaststellingen

- De leerlingen halen behoorlijke resultaten. Het studiepeil voor lees- en luistervaardigheid is goed. Voor schrijf- en spreekvaardigheid voldoet het. Kennis wordt grondig opgebouwd in betekenisvolle contexten. Globaal voldoet de leerplanrealisatie voor de vaardigheden.
- Voor leesvaardigheid en luistervaardigheid komen de meeste taakspecifieke opdrachten aan bod en de tekstsoorten worden voldoende gevarieerd in de lespraktijk. Men besteedt echter te beperkt aandacht aan de specifieke kenmerken qua structuur en opbouw van de verschillende tekstsoorten. Leerlingen reflecteren wel over andere aspecten van de eigenheid van de spreek- en schrijftaal. De luistertraining wordt ondersteund doordat leraren consequent Frans spreken in de lessen. De spreekvaardigheid wordt intensief geoefend tijdens de lessen en regelmatig geëvalueerd. De schrijfvaardigheid wordt te beperkt ingeëoefend. Leerlingen krijgen niet voldoende kans om schrijftaken te maken waarover gerichte feedback wordt gegeven.
- De aangesneden thema's vertonen voldoende actualiteitswaarde en men schenkt aandacht aan de brede culturele vorming van de leerlingen o.a. via het gebruik van chansons, beeldmateriaal en studiereizen.
- De leerplangerichtheid van de evaluatie is voor verbetering vatbaar. Doorgaans is de kwaliteit van de vraagstelling bij de evaluatie goed. Er zijn aanzetten tot het gericht evalueren van spreekvaardigheid op basis van scorewijzers met criteria.
- Er heerst doorgaans een leerlingvriendelijk klimaat in de lessen. De communicatie is laagdrempelig. Leerlingen worden aangemoedigd tot interactie. Didactische werkvormen worden gevarieerd. Er ligt een groeimarge in het stimuleren van zelfstandig werken en leren door het aanbieden van uitdagende opdrachten en het meer systematisch gebruik van naslagwerken tijdens en buiten de lessen. Het leerproces wordt ondersteund door leerstofoverzichten en door studietips. Toetsen en taken geven meestal aanleiding tot reflectie over het leren en ze worden dus formatief gebruikt. Er is leraarafhankelijk een gerichte registratie van het verloop van de remediëring.
- Er zijn voldoende materiële middelen aanwezig. De woordenboeken worden ondergebracht in een ander gebouw en zijn dus te moeilijk toegankelijk voor de klassen van gebouw a. Het gevolg is dat ze dan ook weinig worden gebruikt. De schooldirectie heeft zich ertoe geëngageerd om hiervoor een oplossing te zoeken. De integratie van ICT in het leerproces is in ontwikkeling.
- Leraren volgen doorgaans de onderwijskundige evoluties op. Er worden afspraken gemaakt in de vakgroep m.b.t. de evaluatie, de leerbegeleiding en de uitstappen en activiteiten. De meeste leraren volgen zowel algemeen pedagogische nascholingen als vakdidactische. Enige impact van de gevolgde nascholingen is te merken in de lespraktijk, maar de effecten ervan worden niet systematisch opgevolgd.

3.4 Handel in de eerste graad, economie in de tweede graad aso Economie en in de derde graad aso Economie-moderne talen en Economie-wiskunde

Voldoet voor handel in de basisoptie Handel

Voldoet voor economie in de tweede graad Economie en de derde graad Economie-moderne talen en Economie-wiskunde

Motivering

- De leerplandoelen voor handel in de basisoptie Handel worden in voldoende mate gerealiseerd. De leerinhouden worden thematisch uitgewerkt. Men maakt daarbij gebruik van een variatie aan werkvormen, met nadruk op het onderwijsleergesprek. Bij een aantal meer competentiegerichte leerplandoelen worden zinvolle oefeningen voorzien. Toch is er nog een groeimarge op vlak van activerende opdrachten, die ook mogelijkheden geven tot differentiatie en op vlak van leren leren. Het realiteitsgerichte karakter van de lessen wordt verhoogd door bezoeken aan een bank en verschillende verkooppunten (winkel, warenhuis), het inoefenen van verkoopgesprekken, een rollenspel (thema toeristische sector), de uitwerking van een verkoopstand op de opendeurdag. In het tweede leerjaar is er echter nog ruimte voor winkel- en bedrijfsbezoeken in het kader van de leerplandoelen op vlak van verkoop, logistiek en administratie. Men heeft voldoende aandacht voor de integratie van actualiteit en voor budgetbeheer. De integratie van ICT in de lessen blijft nog beperkt. Dit komt ook doordat er geen vaste inroostering is in een ICT-lokaal alhoewel het leerplan dit verwacht.
- De eindtermen en leerplandoelen voor economie in de tweede en derde graad worden voldoende gerealiseerd. Ook hier maakt men gebruik van een variatie aan werkvormen, met een doelmatige afwisseling tussen actieve onderwijsleergesprekken, levendig frontaal doceren en een opdrachtgestuurde aanpak bij de meer competentiegerichte leerplandoelen. De leerinhouden worden met diepgang gelinkt aan de actualiteit. Verder is er een relevante uitdieping van het boekhouden, gelinkt aan bedrijfseconomische inzichten, in een complementair lesuur in III,1. Opvallend is de voortdurende en sterke gerichtheid op het aanzetten van de leerlingen tot kritische reflectie en economische bedachtzaamheid.
- Er is binnen een graduele leerlijn aandacht voor onderzoekend en begeleid zelfstandig leren. In de tweede graad gaat het daarbij zowel om meer afgebakende opdrachten als om een aantal uitgebreidere onderzoeksprojecten. Daarbij wordt ook een eerste basis gelegd voor het werken aan onderzoekscompetentie. In de derde graad zijn er een aantal opdrachten zowel op vlak van algemene economie als bedrijfswetenschappen. In III,2 wordt sinds dit schooljaar het werken aan onderzoekscompetentie gelinkt aan een door de leerlingen zelfgekozen thema. Dit 'persoonlijk werk' wordt goed begeleid, deels ook binnen een bijkomend seminarie-uur in de loop van het tweede semester. Bij deze aanpak moeten de leerlingen zich oriënteren op een onderzoeksprobleem door gericht informatie te verzamelen, te ordenen en te bewerken (SET16) en moeten ze rapporteren over de onderzoeksresultaten en conclusies en deze confronteren met andere standpunten (SET18). Daarbij komen ook presentatievaardigheden aan bod. Overkoepelend is er ook voldoende aandacht voor het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van de onderzoeksopdrachten (SET17). Dit gebeurt op een procesmatige wijze waardoor leerkansen worden gecreëerd. Er is echter nog marge om bij deze opdrachten de diepgang te verhogen van het toewerken naar onderzoeksvragen (SET16) en de mate waarin op basis van de gevonden informatie kritisch moet worden doorgedacht en verbanden worden gelegd (SET 18).
- Het realiteitsgerichte karakter van de lessen wordt op verschillende manieren verhoogd. Dit gebeurt via een relevante integratie van de actualiteit, door een bedrijfsbezoek met sterke meerwaarde voor de leerplanrealisatie, door verschillende bedrijfssimulaties (een minimarkt, de mini-onderneming, een bedrijfsspel, het project

Plankgas) en door het uitnodigen van sprekers voor de klas. Het gebruik van ICT wordt zoveel mogelijk geïntegreerd in de lessen.

- De materiële uitrusting voldoet. De leraren zijn echter niet vast ingeroosterd in een ICT-lokaal. Vanuit het leerplan Handel in de eerste graad wordt dit echter wel verwacht. Ook voor economie in de tweede en derde graad dringt een gedeeltelijke inroostering zich op om bij de verdere uitbouw van activerende werkvormen ICT beter te kunnen integreren. Het elektronisch leerplatform wordt didactisch op een relevante wijze ingezet.
- De leraren ondersteunen de leerlingen bij hun leerprocessen. De resultaten waren de laatste jaren overwegend goed. Waar nodig wordt gericht geremedieerd. Op het leerplatform kunnen de leerlingen extra remediëringsoefeningen terugvinden. Het uitwerken van mogelijkheden tot differentiatie tijdens de lessen blijft beperkt tot een aantal activerende opdrachten.
- Er wordt aandacht geschonken aan aspecten van leren leren, met bijv. aandacht voor het leren schematiseren. Er werd op dat vlak echter nog geen graduele leerlijn uitgewerkt waarbij elke leraar verder bouwt en herhaalt waar nodig.
- De leraren besteden aandacht aan het uitleggen van vaktaalwoorden. Men legt een lijst aan met definities van vaktermen waar men tijdens de les soms op terug valt. De lessen zijn vaak interactief. Leerlingen krijgen voldoende spreekruimte. Er is aandacht voor Standaardnederlands. Verder is er aandacht voor de kwaliteit en eenduidigheid van vragen in toetsen en proefwerken.
- De evaluatie is voldoende representatief voor het geheel van de leerplandoelen en voldoende transparant en eenduidig te begrijpen. Er is in de tweede en derde graad aandacht voor zowel reproductieve vragen, als toepassingsvragen en inzichtelijke vragen, zodat een voldoende zicht op de mogelijkheden van de leerlingen kan worden verkregen. In de eerste graad gaat er minder aandacht naar inzichtelijke vragen. Er zijn enkele aanzetten tot procesevaluatie van competenties naar aanleiding van de (onderzoeks)opdrachten. Deze resultaten worden meegeteld als onderdeel van de proefwerken. Zo neemt bij de verhouding proefwerken-dagelijks werk (2-1) de aandacht voor het formatieve aspect van de evaluatie toe. De leerlingen halen goede jaarresultaten in de school voor economie. Ze presteren ook zeer goed bij verdere studies.
- De diepgang van de vakgroepwerking blijft veeleer beperkt doordat er geen parallelcollega's zijn. Toch is er overleg geweest over de uitwerking van het actieplan. Daarbij stelt elke leraar zichzelf bijv. ook als doel om per trimester minimaal één vakoverschrijdende actie uit te werken met een collega van een ander vak. Leraren en vakgroep stellen de eigen werking voldoende in vraag en stellen verdere ontwikkelingsdoelen voorop (o.a. op het vlak van onderzoekend leren, de integratie van ICT). Er is voldoende aandacht voor nascholing. Er zijn initiatieven om het vakoverleg op het niveau van de scholengemeenschap verder uit te werken. Dit alles geeft voldoende vertrouwen dat de vakgroep de onderwijskwaliteit verder zal blijven bewaken en verbeteren.

3.5 Sociale- en technische wetenschappen in de tweede graad tso

Voldoet

Vaststellingen

- De vaststellingen hebben betrekking op de vakken expressie, huishoudkunde en opvoedkunde. Ook de inbreng van het vak natuurwetenschappen in de integrale opdrachten werd onderzocht.
- Voor opvoedkunde worden de leerplandoelen binnen de afzonderlijke vakgerichte uren gerealiseerd. De leerplanrealisatie getuigt van een breed en evenwichtig aanbod en vertoont voldoende diepgang. De leerlingen krijgen kansen om de aangeboden begrippen, kaders en modellen te onderzoeken en te toetsen aan casussen en voorbeelden. Het studiemateriaal is overzichtelijk, gevarieerd en bevat linken naar de

leefwereld van de leerlingen. De leraren vullen het materiaal aan met actuele artikelen, film- en documentaire- fragmenten, internetsites, ... Het studiepeil is dan ook van een gedegen niveau.

- In het vak integrale opdrachten heeft de school gekozen voor een integratie van expressie, huishoudkunde, opvoedkunde en natuurwetenschappen. Het vak neemt een belangrijke plaats in in het curriculum van STW. De componenten huishoudkunde en opvoedkunde nemen vier lestijden in beslag, de andere componenten elk één. De concrete organisatie van het wekelijks lessenrooster wisselt evenwel afhankelijk van het thema. In sommige thema's is de inbreng van natuurwetenschappen en expressie fundamenteel, in andere komen deze componenten niet aan bod. Dit zorgt voor organisatorische en inhoudelijke problemen.
- Sinds dit schooljaar is de opdracht voor de component expressie verdeeld tussen twee vakmatige invalshoeken: plastische opvoeding en Nederlands. Deze situatie leidt tot een toenemende versnippering en belemmert het gebruik van complexere opdrachten. Bovendien zijn er in het meest recente leerplan voor het eerst ook leerplandoelen voor deze component geformuleerd. Het lerarenteam zoekt naar een zinvolle invulling voor de brede waaier van de verschillende expressievormen die aan bod moeten komen. Dit geldt ook voor de leerplandoelen die gerelateerd zijn aan het uitwerken en ondersteunen van activiteiten. Ondanks alle gevolgde nascholing blijft het team wachten op concrete ondersteuning en op realistische voorstellen voor een gedegen inbreng van expressie in de integrale opdrachten.
- Voor de component huishoudkunde worden de leerplandoelen met zorg gerealiseerd. De doelen die verband houden met kennis van voedingsvoorlichtingsmodellen, de relatie tussen voeding en gezondheid, voedingsmiddelen en voedingsstoffen worden gegroepeerd in 'werkwinkels'. De doelen gerelateerd aan het plannen, voorbereiden en bereiden van een maaltijd vormen de kern van de integrale opdrachten. Op een tweetal punten kan nog vooruitgang geboekt worden: de wetenschappelijke onderbouwing van de voedingsbehoeften van verschillende doelgroepen en het consequent gebruik van criteria bij het plannen, voorbereiden, bereiden, presenteren en beoordelen van een gerecht. De kern van het probleem situeert zich evenwel in de verhouding tussen het aantal leerdoelen en de voorziene onderwijstijd. Voor de integrale opdrachten (IO) voeding gaat ongeveer de helft van de onderwijstijd naar het bereiden van gerechten en maaltijden. De IO-uren zijn nochtans TV- en geen PV-uren. Het veelvuldig koken overschaduwet niet alleen de wetenschappelijke benadering van voeding, maar versmalt ook de inbreng van sociale wetenschappen in het geheel. Dat het meest recente leerplan (2011) nog slechts 10 leerplandoelen voor voeding formuleert, maakt het probleem nog groter.
- De opdrachten voor natuurwetenschappen zijn gelinkt aan het thema van de IO en hebben een uitgesproken toepassingsgericht karakter. Een aantal opdrachten mikken ook op de realisatie van vakoverschrijdende eindtermen en ICT-vaardigheden. De werkstukken van de leerlingen getuigen van een goed niveau. Net zoals de component expressie is natuurwetenschappen slechts in een beperkt aantal IO's betrokken. Dit ondergraaft de integratiegedachte en de continuïteit. Omdat de IO-thema's in oorsprong vooral vanuit huishoudkunde hebben vorm gekregen, bieden ze soms onvoldoende aanknopingspunten voor opvoedkunde en natuurwetenschappen. De planning van de verschillende componenten is niet altijd voldoende op elkaar afgestemd.
- Het studiemateriaal voor de 'werkwinkels' en de 'integrale opdrachten' ondersteunt het leerproces. Het is overzichtelijk, goed gestructureerd en omvat doelstellingen, zelfevaluatie-opdrachten, gebruik van actuele bronnen, opdrachten gerelateerd aan studiebezoeken ...
- Het lerarenteam begeleidt en coacht de leerlingen met zorg. De leer- en werksfeer is aangenaam en constructief. De werkvormen zijn gevarieerd en stimuleren niet alleen het zelfstandig, maar ook coöperatief leren.

- De leeromgeving is onvoldoende krachtig om de leerplanrealisatie optimaal te ondersteunen. Een polyvalent lokaal dat volgens het leerplan behoort tot de minimale materiële vereisten is er niet. Daardoor worden alle IO-uren voor voeding/sociale wetenschappen in de didactische keukens georganiseerd en gaan de lessen sociale wetenschappen door in gewone lokalen. Voor expressie is er een lokaal voor plastische opvoeding ter beschikking, maar omwille van overbezetting moet uitgeweken worden naar een ander lokaal. De wetenschapslokalen zijn een voorbeeld van goede praktijk. De aankoop van extra draagbare computers kan de tekorten slechts ten dele compenseren.
- De leerlingenevaluatie is representatief voor het geheel van de doelen. Er zijn verschillende positieve elementen: de zelfevaluaties, de reflectieopdrachten, de afwisselende vormen van onderlinge beoordeling (peer-evaluatie), het portfoliosysteem en de toepassingsgerichte proefwerkvragen voor sociale wetenschappen ... De kennisgerichte evaluatievragen zijn voor verbetering vatbaar. Dit geldt ook voor de evaluatiecriteria van de IO's. De meerderheid van de deelcompetenties zijn dermate algemeen geformuleerd dat je amper kan uitmaken waarover het precies gaat. Het ontbreken van criteria die geformuleerd zijn in termen van concreet en waarneembaar gedrag ondermijnt de transparantie, de objectiviteit en het remediërend karakter van de evaluatie.
- De leerlingen behalen behoorlijke tot goede resultaten. Er zijn zelden tekorten.
- De vakgroep volgde veel nascholing, maar die was meestal gericht op de component huishoudkunde, de evaluatie van de competenties en het uitwisselen van opdrachten. Het engagement en de betrokkenheid van de vakgroep is een voorbeeld van goede praktijk. De agenda is veelzijdig: ontwikkelen van studiemateriaal, opdrachten, evaluaties ... Gelet op de accentverschuivingen in het nieuwe leerplan vormt het organisatorisch en inhoudelijk herdenken van de integrale opdrachten de belangrijkste uitdaging. Het zelfkritisch vermogen en de goede samenwerking bieden in combinatie met het sterk beleidsvoerend vermogen van de schoolleiding voldoende kansen op nieuwe kwaliteitsvolle ontwikkelingen.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Professionalisering

4.1.1 Deskundigheidsbevordering

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid;
- ondersteuning;
- ontwikkeling.

- Het nascholingsbeleid kadert binnen een heldere visie op deskundigheidsbevordering en is verankerd aan het onderwijskundig beleid. Per schooljaar worden een aantal focussen gelegd waarmee ook tegemoet wordt gekomen aan een aantal uitdagingen waaraan de school nog moet werken. Deze focussen vormen de rode draden binnen het nascholingsplan. Het nascholingsbeleid is ook gelinkt aan het personeelsbeleid. De schoolleiding kiest bewust voor het uitwerken van de aanvangsbegeleiding vanwege het tamelijk jong personeelsbestand. Daarnaast ziet ze het nascholingsbeleid als stimulus bij het groeien naar een gelijkgerichte onderwijskwaliteit.
- Voor het geheel van de deskundigheidsbevordering wordt op het niveau van de scholengemeenschap een aantal initiatieven genomen. Zo werd een behoeftepeiling

georganiseerd. Leraren kunnen zich dan inschrijven voor een nascholing uit het aangeboden gamma. Een meer diepgaand onderzoek naar de scholingsbehoeften op schoolniveau staat op stapel. De schoolleiding stimuleert de deskundigheidsbevordering aanzienlijk. Van elke leraar wordt minstens een vakgebonden en een pedagogische nascholing verwacht. De informatiestroom over mogelijkheden tot professionalisering verloopt gestructureerd. De school beschikt over duidelijke procedures voor het aanvragen en evalueren van gevolgde nascholing. Indien door enkele collega's door de schoolleiding aangestuurde en gerichte nascholing werd gevolgd, wordt ook aandacht besteed aan de multiplicatie hiervan op een daaropvolgende personeelsvergadering.

- De schoolleiding ziet de vakgroep als een belangrijk platform voor professionalisering. Samen met twee vakverantwoordelijken heeft de directie een opleiding gevolgd. Alle at vakgroepen beschikken over een vakgroepvisie. De vakgroepen komen regelmatig samen en er zijn een aantal opgelegde agendapunten. De multiplicatie van gevolgde scholing binnen de vakgroep is er daar een van. Daarnaast wordt van de vakgroepen verwacht dat ze actieplannen uitwerken met zelfgekozen werkpunten. Dit zorgt voor intern overleg en een wederzijdse professionalisering. Uit de vakdoorlichtingen lijkt wel dat de kwaliteit van de vakgroepen verschillen vertoont. Dit manifesteert zich vooral op het vlak van de leerplanstudie en het implementeren van nieuwe onderwijsitems (bijv. werken aan onderzoekscompetentie, uitwerken van een meer procesmatige evaluatie). De schoolleiding voorziet dus wel in voldoende structurele aansturing, maar de didactisch inhoudelijke aansturing en opvolging is in ontwikkeling.
- Uit overzichten blijkt dat de school ruime aandacht besteedt aan algemeen pedagogische nascholing van zowel de schoolleiding als het personeelsteam. Er is eveneens een vrij evenwichtige verdeling t.a.v. studierichtingen en vakken. De school gebruikt de nascholingsgelden correct en investeert daarbij ook nog extra financiële middelen ten behoeve van de deskundigheidsbevordering. In een aantal gevallen organiseert de school vanuit bepaalde prioriteiten en/of uit praktische overwegingen ook zelf nascholing. Voorts is een interessant leertraject voor nieuwe leraren uitgestippeld. Er worden veel inspanningen geleverd om beginnende leraren goed te begeleiden in het parcours van groeien in leraarschap.
- De schoolleiding maakt werk van lesbezoeken. Op basis daarvan wordt doorgepraat over didactische aspecten en werkpunten. Functioneringsgesprekken worden dus duidelijk als leermomenten aangegrepen. De schoolleiding heeft bij haar aanstelling met alle leraren gesproken en is momenteel bezig met een meer formele gespreksronde. Bij deze gesprekken vormt ook de deskundigheidsbevordering een vast item. Sommige leraren worden gericht op nascholing gezonden. De schoolleiding stimuleert op deze manier het bewaken van de onderwijskwaliteit.
- In het kader van een meer diepgaande interne kwaliteitszorg legt de school momenteel nog weinig concrete effecten van het professionaliseringsbeleid voorop die daarna ook worden opgevolgd.

4.2 Begeleiding

4.2.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid;
- ondersteuning;
- ontwikkeling.

- De school vertrekt vanuit een algemene visie op zorg ontwikkeld op beleidsniveau in samenwerking met de scholengroep. De visie wordt algemeen gedragen door het lerarenteam. Ze wordt vertaald naar een afsprakenblad voor leraren m.b.t. de basiszorg voor elke leerling. Er werd vastgesteld dat op lerarenniveau de meeste leraren van de doorgelichte vakken de principes eigen aan de schoolvisie globaal opvolgen.
- De instroomgegevens van de school tonen aan dat weinig leerlingen met schoolse achterstand de school binnen komen. Een aantal leerlingen hebben leerstoornissen (dyslexie, ASS, ADHD). Enkele leerlingen krijgen GON-begeleiding. De GOK-uren worden vooral gegenereerd op basis van het opleidingsniveau van de moeder.
- De school kent de beginsituatie van haar leerlingen goed. Via intakegesprekken, BaSO-fiches en diagnosetoetsen voor een aantal vakken (Nederlands, wiskunde, Frans) worden eventuele zorgvragen en studieproblemen gedetecteerd. Deze informatie wordt vooral voor de leerlingen met leerstoornissen gehanteerd om te differentiëren via aangepaste handelingsplannen. De gegevens met betrekking tot studieproblemen/moeilijkheden voor een vak worden op vakniveau gebruikt om kort op de bal te kunnen spelen bij problemen en te differentiëren.
- De school investeert sterk in leerbegeleiding. In het kader van de GOK-werking werden volgende thema's gekozen: preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerachterstanden en socio-emotionele ontwikkeling voor de 1ste graad; studie- en gedragsproblemen remediëren en oriëntering bij instroom en uitstroom voor de 2de en 3de graad. De school voorziet in structurele maatregelen voor de ondersteuning van de leerbegeleiding. Via GOK-uren en een aantal BPT-uren worden twee leerlingenbegeleiders ingeschakeld om de leerlingen op te volgen. Deze begeleiders maken deel uit van de cel leerlingenbegeleiding. Voorts worden ook inhaallessen georganiseerd voor een aantal vakken in alle graden (Frans, Nederlands, wiskunde en Duits). Het 36-urenrooster voor de leerlingen biedt heel wat mogelijkheden voor een degelijke omkadering en differentiëring. Ook de avondstudie draagt bij tot het creëren van een gunstig leerklimaat.
- De schoolleiding stuurt de leraren sterk aan tot het ondersteunen van het leren op vakniveau. Voor de eerste graad is een gemeenschappelijk pakket leren leren voor alle leerlingen uitgewerkt. In alle graden wordt er aandacht gevraagd voor reguleringsvaardigheden (cognitief en affectief), voor het verwerven en verwerken van informatie, en voor talige ondersteuning. Er zijn op vakniveau studietips uitgewerkt en stappenplannen gemaakt. In de doorgelichte vakken is er doorgaans aandacht voor leerstrategieën en voor duidelijke instructietaal in toetsen en examens. Het begeleid zelfstandig werken wordt vooral aangewend in de derde graad. Groeimarges bevinden zich in de binnenklasdifferentiatie en in het uitbouwen van een leerlijn 'begeleid zelfstandig leren' en leren leren. De leerlijn die opgenomen is in de vakoverschrijdende eindtermen leren leren wordt nog niet altijd als leidraad gebruikt bij het uitwerken van de leerbegeleiding op klasniveau.
- Alle leraren worden verantwoordelijk gesteld voor de remediale begeleiding. Leerlingen worden, indien noodzakelijk, doorverwezen naar de inhaallessen en de meeste leraren bieden extra ondersteuning. Hierbij wordt doorgaans kort op de bal gespeeld en verloopt het overleg tussen leraren vlot. Vakantiewerken worden nauwkeurig opgevolgd. Recent werd ook een aanzet gegeven tot het aanbieden van remediëringsoefeningen op digitaal leerplatform. Dit initiatief is in volle ontwikkeling en krijgt leraarafhankelijk een invulling.
- De remediëring wordt leraarafhankelijk geregistreerd in het leerlingenvolgsysteem. Het consequent door de leraren opvolgen van de richtlijnen in dat verband is voor verbetering vatbaar. De opgenomen gegevens worden wel doelgericht gebruikt bij begeleidende en delibererende klassenraden. De agenda, brieven en de oudercontacten dienen als een middel tot communicatie met de ouders over de studievorderingen en over remediëringsacties. De rapportperiodes geven aanleiding tot waarschuwingen en aanbevelingen t.a.v. ouders en leerlingen. De jaar- en dagelijks werk-rapporten en de agenda's bevatten cijfergegevens. Ze worden leraarafhankelijk

benut voor verduidelijkende zinvolle commentaren die vooral slaan op studiehouding en geleverde prestaties, maar ook aanwijzingen bevatten i.v.m. de manier waarop de leerling tekorten kan bijwerken. De aparte attituderapporten met duidelijke criteria bieden de ouders en leerlingen informatie over de studiehouding en de sociale vaardigheden.

- Op schoolniveau is er een ontwikkelingsdynamiek merkbaar. Nieuwe tendensen worden opgevolgd en er is uitwisseling van knowhow met de GON-begeleiders. Het beleid wordt op basis van de ingewonnen gegevens en van de expertise-uitwisseling op het niveau van de scholengemeenschap stapsgewijs bijgestuurd. Op lerarenniveau is er aandacht voor de professionalisering van de leraren in het kader van leerbegeleiding.
- De directie volgt globaal de implementatie in de klaspraktijk op van de initiatieven op het vlak van leerbegeleiding maar heeft er geen duidelijk zicht op. De effecten van de remediëring worden opgevolgd via de klassenraden.

4.3 Evaluatie

4.3.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning;
- ontwikkeling.

- De leerlingenevaluatie wordt in eerste instantie aangestuurd door een aantal concrete en organisatorische afsprakenkaders die nog door het voormalig beleid zijn ontwikkeld. Ze omvatten richtlijnen over verhoudingen tussen dagelijks werk en proefwerk, over het gewicht van de vakken in het geheel van de studieresultaten en over de evaluatiefrequentie. Ook over het organiseren van gemeenschappelijke proefwerken voor parallelle lesgroepen zijn er schoolbrede afspraken.
- De verantwoordelijkheid voor de inhoudelijke vormgeving ligt bij de vakgroepen. De schoolleiding heeft met de vernieuwde aanpak van de vakgroepwerking de leerlingenevaluatie expliciet in de kijker gezet. Het beleid wijst daarbij op het belang van de eindtermen en de leerplannen als uitgangspunt voor valide en betrouwbare evaluatie. Het erkenningsonderzoek toont evenwel aan dat dat nog niet voor alle vakken in voldoende mate gebeurt. De leraren hebben de voorbije schooljaren erg weinig nascholing over evaluatie gevolgd.
- De school hecht veel belang aan attitude-evaluatie en heeft daarvoor een graadoverschrijdende leerlijn ontwikkeld. Tweemaal per jaar beoordeelt de begeleidende klassenraad drie leef- en leershoudingen en vat de belangrijkste bevindingen samen in een algemeen besluit. Zowel de ouders als de leerling kunnen aangeven of ze al dan niet akkoord zijn met de beoordeling en met welke argumenten ze hun standpunt onderbouwen. Bij een 'onvoldoende' moet een leerling voor zichzelf een werkpunt formuleren.
- Er is een sluitend systeem voor de planning van de evaluatie en het bewaken van de studiedruk. Alle grote taken en toetsen worden twee weken vooraf op de toetsenkalender ingeschreven. Twee kleine of één grote toets is het maximum per dag. Leraren geven ook aan welke leerstof de leerlingen moeten beheersen of omschrijven welke opdracht ze moeten maken.
- In de eerste en de tweede graad werkt de school met maandrapporten. Leerlingen en ouders kunnen op die manier het verloop van het leerproces van nabij opvolgen. De maandrapporten bevatten steeds de studieresultaten van de voorafgaande maand(en). In de derde graad wordt, als voorbereiding op het hoger onderwijs, minder frequent over het dagelijks werk gerapporteerd.
- Het deliberatiekader is beknopt, maar helder. Het aantal en de ernst van de tekorten zijn bepalend voor de deliberatiezone. Indien het aantal tekorten beperkt is, geeft de klassenraad de leerling een extra schooljaar de tijd om voor de bewuste vakken bij te

benen. De leerling krijgt een vakantietaak als ondersteuning voor het wegwerken van een heel specifiek tekort. De correctie van de vakantietaak is de basis voor het begeleidingsplan van het daaropvolgend schooljaar. Als de studiehouding en de inzet te wensen overlaten krijgt de leerling een waarschuwing.

- De onderbouwing van de B- en C-attesten is gebaseerd op studieresultaten en begeleidingsgegevens. De motivering is transparant en op maat van de leerling gesneden. Het schriftelijk advies voor de vervolgopleiding is evenwel te algemeen en biedt daarom weinig houvast. De school kiest ervoor om vooral te investeren in gesprekken met leerlingen en ouders.
- De attesteringsgegevens tonen aan dat de school bijzonder goede resultaten boekt. De voorbije jaren behaalden 93 % van de leerlingen een A-attest, 6 % van de leerlingen wordt via een B-attest gehierarchiseerd. Een verwaarloosbare minderheid van 1 % moet het jaar overdoen. Uit de resultaten blijkt dat de talrijke initiatieven op het vlak van leerbegeleiding lonen. Ook het systeem van ingeroosterde studie-uren dat voor alle leerlingen van kracht is, blijkt te renderen. Op die manier worden leerlingen jarenlang getraind in het leren werken en studeren in stilte.
- De resultaten in het vervolgonderwijs liggen in de lijn van de rendementsgegevens. De leerlingen zijn heel wat succesvoller dan hun Vlaamse studiegenoten. De titularissen van de laatstejaarsklassen werken zeer intensief rond de studiekeuze en betrekken daarbij ook de ouders op een persoonlijke manier. De studiebegeleiding is gebaseerd op een stappenplan en gefocust op realistische keuzes. De gegevens over de deelnemingsgraad bevestigen dat. In vergelijking met de Vlaamse gemiddelden zijn er meer leerlingen die opteren voor een professionele en minder voor een academische bachelor.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- De school wordt geleid door een duo van directeuren die een drietal jaar geleden door het schoolbestuur zijn aangesteld. Ze hebben elk één specialisme: de directeur van de eerste graad school behartigt de leerlingenbegeleiding, de directeur van de zesjarige school neemt alle organisatorische taken voor zijn rekening. De andere kerntaken nemen ze samen op. Hun leiderschapsstijl getuigt van betrokkenheid, openheid en onderwijskundige knowhow.
- De schoolleiding heeft bewust gekozen voor een gezond evenwicht tussen traditie en vernieuwing. Reeds in het verleden ontwikkelde de school een aantal duidelijke accenten: kleinschalige warmhartigheid, leerlinggerichtheid, aandacht voor goede studiegewoonten, gedegen studiepeil ... De directeuren willen deze accenten versterken door de leerbegeleiding verder uit te bouwen, de vakgroepwerking te dynamiseren, de activerende en coöperatieve werkvormen te promoten, de leerlingenraden te herwaarderen, te investeren in leermiddelen en informatietechnologie, ...
- Het directieteam heeft een duidelijk project en communiceert daarover met overtuiging. Er zijn visieteksten over verschillende aspecten van kwaliteitsvol onderwijs: vakgroepwerking, onderzoekscompetentie, nascholing, ICT, vakoverschrijdende eindtermen, zorg, studiekeuzebegeleiding ... Sommige teksten schetsen niet alleen de krachtlijnen van het beleid, maar bevatten ook een gefaseerd ontwikkelingstraject. De ontwikkelingstrajecten zijn niet altijd geformuleerd in termen van operationele, haalbare en resultaatgerichte doelen. Met dergelijke actieplannen zou het beleid nog extra slagkracht kunnen winnen.
- De schoolleiding heeft in samenspraak met externen een visie op talenbeleid ontwikkeld. Men brengt de behoeften inzake taalvaardigheid Nederlands en Frans in kaart. Voor leerlingen met grote tekorten is er gerichte remediëring voorzien. Het schoolteam wordt bij het talenbeleid betrokken aan de hand van concrete initiatieven

als het opmaken van lijsten met vaktaalwoorden, het bewaken van de eenduidigheid van de evaluatie, het integreren van interactieve werkvormen, het beklemtonen van het gebruik van Standaardnederlands ... Het talenbeleid begint deel uit te maken van de schoolcultuur, maar de doelstellingen zijn nog onvoldoende concreet geformuleerd. Ook voor het gebruik van Nederlands als instructietaal is er nog een duidelijke groeimarge.

- De communicatie tussen het schoolteam en de schoolleiding verloopt laagdrempelig. Dit heeft enerzijds te maken met de kleinschaligheid van de school en anderzijds met de open communicatiestijl van het directieteam. Het motto van de schoolleiding is immers dat het beleid pas geslaagd is als de leraren de schoolvisie in de lespraktijk weten te realiseren. Daarom toetst de directie de onderwijskundige prioriteiten en ontwikkelingen steeds af aan het standpunt en de feedback van de pedagogische raad, schoolintern de directieraad genoemd. Daarnaast heeft de schoolleiding ook aandacht voor de ondersteuning van leraren door heldere afsprakenkaders en specifieke documenten te ontwikkelen en door extra omkadering te voorzien.
- Om als landelijke en kleinschalige school de vinger aan de pols van hedendaagse onderwijskundige en pedagogische thema's te kunnen houden, investeert het beleid in netwerking. De scholengemeenschap kent een dynamische werking en fungeert als een platform waar directies ideeën kunnen aftoetsen en deelnemen aan werkgroepen over onderzoekscompetentie, aanvangsbegeleiding, nascholing, zorgbeleid ... Ook het volgen van nascholing biedt heel wat kansen tot netwerking. Zowel de schoolleiding als de meerderheid van de leraren nemen frequent deel aan nascholing. De school is geëngageerd in enkele langdurige nascholingstrajecten. De samenwerking met de pedagogische begeleiding situeert zich zowel op vak- als op schoolniveau.
- Op het vlak van interne kwaliteitszorg zijn er enkele waardevolle initiatieven om gegevens te verzamelen en te analyseren in functie van het bijsturen van het beleid. Zo houdt de school gegevens bij over de attestering, de nascholingen, de resultaten in het vervolgonderwijs, het welbevinden van de leerlingen ... De GOK-werking heeft het besef van het belang van interne kwaliteitszorg in aanzienlijke mate versterkt. De pedagogische studiedag van dit schooljaar staat in het teken van interne kwaliteitszorg. Vanaf volgend schooljaar zal de school samen met de andere scholen van de scholengemeenschap van start gaan met een kwaliteitszorgsysteem.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplanrealisatie voor economie in de tweede en de derde graad aso
- De leerplanrealisatie voor opvoedkunde in de tweede graad tso Sociale en technische wetenschappen
- Het rendement (attestering) en de resultaten in het vervolgonderwijs

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De leerbegeleiding
- Het engagement van leraren voor een gedegen studiepeil
- Het constructief leef- en leerklimaat
- De schoolbrede aanpak van de planning en het bewaken van de studiedruk

Wat betreft het algemeen beleid:

- De visieontwikkeling over aspecten van kwaliteitsvol onderwijs
- De laagdrempelige communicatie tussen de schoolleiding en het schoolteam
- De functionerings- en evaluatiegesprekken
- Het nascholingsbeleid
- De gestructureerde aanpak van de vakgroepwerking

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplangerichte en evenwichtige integratie van de verschillende opleidingscomponenten in de integrale opdrachten

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Visieontwikkeling op het vlak van leerlingenevaluatie
- Het vertalen van visieteksten in actieplannen met operationele, haalbare en resultaatgerichte doelen
- Het verder ontwikkelen van de zelfstandigheidsdidactiek

Wat betreft het algemeen beleid:

- De inhoudelijke opvolging van de vakgroepen en de leerplanrealisatie
- De interne kwaliteitszorg

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplanrealisatie voor de pool moderne talen in de derde graad aso

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor alle structuuronderdelen.

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Trui Van Rie

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: Jean-Pierre Ballois